

O B Č A S N Í K

Júl 2005

Ročník I

Obce Malé Zálužie

Slovo na úvod

Vážení spoluobčania, prihovárane sa Vám s druhým číslom Občasníka, v ktorom sme sa zamerali na udalosti týkajúce sa našej obce. V dobe, kedy sa hovorí o začleňovaní sa do európskych štruktúr, považujeme za vhodné pripomenúť si udalosti a ľudí z najbližšieho okolia. Napriek vážnosti tém Vám všetkým želáme krásne leto a príjemné dovolenky.

Obsah zasadnutí Obecného zastupiteľstva (OZ) v Malom Záluží na prvý polrok 2005

Zasadnutie Obecného zastupiteľstva (OZ) dňa 11.3.2005-06-15

1. Kronikárka prečítala návrh kroniky obce za rok 2004
 2. Hlavný kontrolór Ing. Michal Zedník oboznámil OZ so správou z kontroly účtovníctva a pokladničných operácií Obecného úradu Malé Zálužie za rok 2004. Kontrola bola vykonaná v mesiaci február 2005. Prekontrolované boli pokladničné a účtovné doklady, tiež výkazy príjmov a výdavkov rozpočtových položiek. Pri kontrole neboli zistené nedostatky vo vedení účtovnej evidencie. Plnenie rozpočtu za rok 2004
Príjmy:	1 197 621, 90 Sk	Výdavky	1 329 234,30 SK
3. Návrh na aktivačnú činnosť nezamestnaných na rok 2005.
Poslanci podrobne a pochvalne zhodnotili funkciu celého novovybudovaného zberného kanála dažďovej vody z plochy Bodorky, Doliny od čísla domu 153 do úpotoka Radošinka.
 4. Prerokovala sa výstavba novej cesty popri železnici od č.d. 35 až po č. d. 10 v dĺžke 100 m.
 5. Starosta informoval o situácii náhodnej prívalovej dažďovej vody (prietrž mračien, rýchle topenie sa snehu) z priestorov Drinová dolina a Čapáš.
 6. Dňa 10.2.sa starosta zúčastnil vo Výčapoch Opatovcoch Valného zhromaždenia -Ponitrianskeho združenia obcí pre separovaný zber a nakladanie s odpadmi.
 7. OZ prijalo záväznú stanovisko napojením obecnej kanalizácie cez Lužianky do ČOV Nitra.
 8. Opatrovateľská služba: v súčasnosti nie je žiadne požiadavka od občanov
 9. OZ odsúhlasilo finančný príspevok na kultúrne podujatie ZŠ v Nových Sadoch „ Spievanky“ 1 000,- Sk
 10. Na požiadanie rodičovského združenia materskej školy v Nových Sadoch odsúhlasilo OZ finančný príspevok 1 000,- Sk
 11. Na podnet Úradu práce a soc. Vecí a rodiny v Nitre bola prerokovaná rómska komunita
 12. Upratovanie v Dome smútku pri cirkevných pobožnostiach a pri pohreboch

Zasadnutie Obecného zastupiteľstva dňa 22.4.2005

1. OZ jednomyseľne odhlasovalo „Rokovací poriadok komisie OZ v Malom Záluží na ochranu verejného záujmu.
2. Pán M. Kulišek st. sa zúčastnil 5-dňového školenia preventívárov v Hasičskom záchranom zbore v Nitre
3. Prerokovala sa správa – vyhodnotenie Spoločného stavebného úradu v Nitre
4. Na aktivačnú činnosť nezamestnaných na prácach v obci sa prihlásilo 5 mužov a 6 žien. Koordinátorom na tieto práce je p. Miroslav Kulišek st.

Zasadnutie OZ dňa 27.5.2005

1. OZ prijalo návrh odborníkov na umiestnenie potrubia rúrami od č.d. 153 po panelovú cestu
2. Schválilo navýšenie rozpočtu na rok 2005
3. Prerokovalo návrh materiálu pre riadne Valné zhromaždenie Západosl. spoločnosti (ZVS)
4. Informácia SAD Nitra o finančnej strate na linke Nitra – Kapince
5. Prerokovalo písomnú sťažnosť p. Ing. O. Peciara
6. Prerokovalo sťažnosť na odstránenie voľne rastúcich drevín popri štátnej ceste za domom č. 65

Slza nad krivdou biednych

meditácia pri pomníku padlých: 29.9.1935

Pred sedemdesiatimi rokmi ako kvintán nitrianskeho gymnázia bol som aktívnym účastníkom veľkolepého slávnostného odhalenia POMNÍKA PADLÝCH. Bolo to na „Ujlacké hody“ v nedeľu ako obvykle prvú po Michale - 29.septembra 1935. Vo vtedajšom našom milom Ujlačku sme si nič nerobili z následkov vrcholiacej svetovej hospodárskej krízy. V našej pomerne malej, malebnej dedinke popri Úvernom a potravnom družstve sa k životu hlásila dobročinná organizácia Slovenskej evanjelickej jednoty (SEJ) aj živý Dobrovoľný hasičský zbor a nadovšetko Miestna jednota roľníckeho dorastu (MJRD), ktorej agilným predsedom bol Michal Líška-Záhumenický. Pod vedením pána učiteľa Ernesta Šašku a mojej prvej učiteľky Ruženy Mesíkovej a potom Eleny Líškovej poriadali sme každoročne dve divadelné predstavenia – obvykle na Vianoce a Veľkú noc. Čistý výnos z týchto podujatí sme pričlenili k podomovej dobročinnnej zbierke a tak sme mohli vyrovnať účet za zadovážený pomník.

Do rámca vtedajších čulých aktivít patrila aj realizácia posviacky smútočného prápora SEJ, vybudovanie a posviacka prvého pôvodného Kultúrneho domu s druhou školskou učebňou a pamätne *Dožinky*, ktoré tak skvele opísal spisovateľ Elo Šándor v týždenníku Slovenská vlasť. Obetavá svojpomocná dobročinnosť sa požehnané prejavila aj vtedy, keď najmä roľnícka mládež rozvírila myšlienku na uctenie pamiatky vojakov padlých v prvej svetovej vojne v r.1914-1918. Môj otecko Michal Proksa sa z nej vrátil ako invalid s vystreleným pravým okom, kým jeho mladší bratia (Juraj, Pavel a Štefan) sa už z tej strašnej kataklizmy nevrátili živí. Ich mená sú pozlátenými literami vyryté spolu s ostatnými 25 ujlackými mládenkami, manželmi a bratmi. Ich hroby zostali na bojiskách v Galícii, Rumunsku, Srbsku a najmä v Itálii. Nevieť kto medzi nás doniesol text i melódiu prenikavej zádumčivej piesne, ktorú sme si v doraste mládeže sami nacvičili, keď sólo viedol kontrabasista čapkovičovskej kapely Jožko Sedlák a na trúbke nás sprevádzal Janko Beňo, sám ako invalid bolestne znášajúci stratu vlastného otca, ktorého meno je uvedené na prvom mieste na obnovej tabuli zoznamu zahynuvších ujlackých vojakov. Takto polosiroty plakali za svojimi otcami...

Slávnostným rečníkom bol popri pánovi dekanovi Ladislavovi Záthureckom školský inšpektor Matej Miškóci, ako aktívny legionár československých légii v Rusku. Pána dekana L.Záthureckého dovezli impozantne na parádnom koči spolu s jeho dcérou Vierou a Klárou Balkovou (Vančovou), ktoré boli v tom čase mojimi spolužiačkami nitrianskeho gymnázia. Klára mala pri sebe fotografický aparát, ktorým zachytila oboch slávnostných rečníkov pri ich vystúpení na provizorne zhotovenom okvetovanom rečništi. Dojemné recitácie školských detí pripravila skvelá učiteľka Elena Líšková. Nadšené boli prejavy oboch slávnostných rečníkov za prítomnosti okresného náčelníka Halachyho, ale najhlbší dojem z celej slávnosti vyvolala príležitostná melancholická pieseň s veľmi prilievavou melódiou v trojštvrťovom takte:

*Na talianskej fronte, Skala vysoká
Pod ňou je slovenský vojak, Smutne pozerá
Od hladu celý zmorený. Od zimy celý strápený*

*ref. Tam, kde zúri boj, Tam budem spočívať
Tam je cintor môj*

V tejto baladickej piesni nešťastný vojačik-úbožiačik pod tou vysokou skalou lúči sa so svojimi milovanými rodičmi, bratmi, sestrami, priateľmi, známymi i s celou rodinou, keď na konci každej slohy žalostne zaznieva trúchlivý refrén, vyjadrujúci skutočnosť, že ten v tom *nezmyselnom boji hynúci vojak nemá zhola nič, ani pohreb ba ani poriadny hrob*. Tak mi dodnes v duši zneje tklivá sloha, ktorú sme spievali na čele s Jožkom Sedlákom v dopovode trúbky Janka Beňu:

*Ani len znamenia nemám, Ani len kríža,
Prídi sa za mňa pomodliť Aspoň ty, milá,
Prídi sa za mňa pomodliť, Na môj hrob znamenie vložič'*

*ref. " Tam kde zúri boj,
Tam je cintor môj"
Tam budem spočívať*

Naši dvadsiatipiaty úbohí ujlačania namiesto hrobu a náhrobného kameňa majú vyryté len meno na našom pomníku padlých v severovýchodnom cípe bývalej školskej záhrady (s vrchnostenským zvolením ministerstva školstva – s patričnou nejakou výhradou!). V slávnostných prejavoch sa v rozličných obmenách vynášali slová o

„hrdinoch“ a o „slobode“, ale vyššie uvedenú skutočnosť najvýstižnejšie vyjadroval refrén nami spievanej piesne Karola Kuzmányho:

*Kto nad krivdou biednych, Slzu vyróní
Tomu moja pieseň, Slávou zazvoní!*

Autori sochy na pomníku padlých: Bäck a Soják zo Strážnice (za zozbieraných Kčs 3.235) znázornili túto skutočnosť postavou vojaka so skrúsenou sklonenou hlavou. Teda nijakí víťazi, nijakí hrdinovia, lež *nešťastní úbožiaci* spolu so všetkými tými desiatkami miliónov iných príslušníkov krvavej kataklizmy boli obeťami nezmyselného vraždenia a vedomého prestupovania piateho Božieho prikázania: „*Nezabiješ!*“. A nášmu niekdajšiemu Ujlačku – terajšiemu Malému Zálužiu slúži ku cti, že pred sedemdesiatimi rokmi ideológia klérofašistického fanatizmu, ale ani červeného bolševizmu nemala tu stúpcov. Vo voľbách do Senátu a Národného zhromaždenia 19. mája 1935 dostala maloroľnícka strana Milana Hodžu 137 a 158 hlasov a národnosocialistická 32 a 39 hlasov. Dokladom toho sú aj mená zachované v súvislosti s druhou svetovou vojnou uvedené v spodnej časti pamätnej tabule na tomto pietnom pomníku: prvý z nich zahynul nie na fronte lež na priedomí svojho domu v apríli 1945 zasiahnutý sovietskou mŕtinou, druhý ako riadny vojak SNP odvečený do koncentračného tábora v nacistickom Nemecku a poslední dvaja padli v boji ako horliví vojaci tisovej slovenskej armády pri postupe nacistov proti Moskve a Stalingradu. Kdekoľvek sú, nech odpočívajú v pokoji ...

Ako gymnazista mal som možnosť počas domácej prípravy v prednej izbe rodičovského domu zadívať sa cez okno na sklonenú hlavu vojaka na podstavci nášho pomníka. Neraz som videl aj cudzích neznámych okoloidúcich pútnikov, ako sa zbožne prežehnali pred touto sochou v domnení, že prechádzajú okolo nejakého svätého. Nezazlieval som im to ani najmenej. Nezmyselne predčasne nevinne pozabíjané obeť toho hromadného vraždenia oboch svetových vojen si zaslúžia úctu a uznanie, vyronené slzy nad *krivdou biednych*.

Ja vidím v tej soche *svätého na okraji dediny* s výkričným mementom: „**NEZABIJEŠ!**“

Holíč 26. mája 2005

Pavel Proksa - Kostolníkov

60. výročie skončenia 2. svetovej vojny

V tomto roku sme si pripomenuli 60. výročie od skončenia 2. svetovej vojny a tiež oslobodenia našej obce. Po rozbití Československej republiky sa postupne aktivizovali občania proti novovznikajúcej fašistickej moci. Vedúcu úlohu zohrala ilegálna skupina, ktorej členovia boli z Malého Zálužia a Nových Sadov. V roku 1943 bola v M. Záluží založená odbojová skupina ktorej členmi boli : Michal Striha, Michal Rizek, Štefan Zmeko st., a z Nových Sadov Jozef Sokol, Ján Kozák, a Samuel Sako. Členovia sa tajne schádzali u nášho spoluobčana Štefana Zmeku st.

V roku 1943 bol v Malom Záluží vytvorený ilegálny revolučný národný výbor na čele s Jánom Líškom – Žákom. Výbor sa zameriaval na pomoc utekajúcim zajatcom z nemeckých táborov. Začala sa tajná podpora odbojového a partizánskeho hnutia formujúceho sa v okolí Myjavy, Skýcova a Zlatna. Podpora pozostávala z finančných a hmotných prostriedkov, rozširovaním ilegálnej tlače a letákov.

Do ilegálneho odboja, oslobodzovacích bojov v rámci Slovenského národného povstania a iných foriem boja proti fašizmu boli zapojení nasledovní občania obce? **Ján Beňo**, desiatnik SNP, ranený v oblasti Biely Potok

Ing. Štefan Gašparík, vojak
SNP

Ján Líška – vojak SNP

Michal Líška – Dolný, zahynul
v koncentračnom tábore

Michal Líška – Chudý – vojak
SNP, zajatý

Pavol Líška, (1914), vojak
SNP

Ján Poláčik, ilegálny pracovník

Michal Rizek, vojak SNP,
ilegálny pracovník

Pavel Rizek – vojak SNP –
zajatý

Štefan Ryba, vojak SNP

Michal Striha st. – ilegálny
pracovník

Štefan Striha – vojak SNP

Augustín Varga – vojak SNP,
odvedený do koncentračného
tábora

Ing. Micha Zedník- vojak SNP
Štefan Zmeko st.- ilegálny
pracovník

Pavel Zmeko – zahynul
v koncentračnom tábore

Do boja proti fašistickému Nemecku boli zapojení aj ďalší naši občania, ktorým venujem osobitnú pozornosť. Sú to:

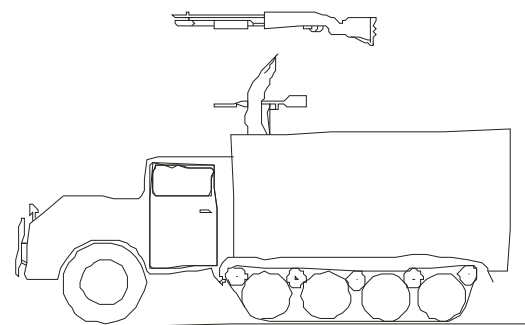
Plk. Ing. Štefan Fuska (1920). V roku 1940 nastúpil vojenskú prezenčnú službu v Novom Meste nad Váhom k ženijnému útvaru. S príchodom 2. svetovej vojny v roku 1942 bol ako vojak Slovenskej armády odvedený na Východný front. Tu vojaci Slovenskej armády nadviazali spojenie s ruskými partizánmi, ku ktorým prešli. Medzi najťažšie boje, ktorých sa Štefan Fuska zúčastnil, bol boj o oslobodenie Odesy v r. 1943. Ako dôstojník do 1. Československého armádneho zboru. S tankovou brigádou podstúpil boje o Duklu a ďalej pokračoval cez Krakov a Ostravu. Dostal vyznamenanie Válečný kríž I. a II. stupňa, medailu za chrabrosť a mnoho iných. Po skončení 2. sv. vojny zostal v armáde až do dôchodku a dosiahol hodnosť plukovníka.

Dr. Pavel Líška (1917) Zúčastnil západného odboja. Vo februári 1943 sa dostal do Stokholmu. V novembri 1944 odišiel lietadlom do Edinburgu a bol zaradený do brigády, pod velením maršala Montgomeryho. Po vylodení bojoval vo Francúzsku pri Dunkerque . S postupujúcou západnou armádou sa dostal až do oslobodeného Československa. Po roku 1948 bol komunistickou vládou, ktorá neuznávala západný odboj, zbavený československého občianstva a bol na neho vydaný zatykač. Za velezradu bol v r. 1952 zbavený občianskych práv, majetku a v neprítomnosti odsúdený na trest smrti.

Západného odboja sa zúčastnil aj **Ján Proksa** (1922) – obyvateľ USA.

Bojoval proti nacistom ako príslušník armády USA v Taliansku a na ostrovoch Sardínia a Sicília . - Na východnom fronte počas 2. svetovej vojny zahynul čatár Ján Vítek (1914 – 1942). - Pri prechode frontu bol v rodnej obci smrteľne zranený i Pavel Líška (1914- 1945).

Michal Rizek (1920) V priebehu 2. svetovej vojny bol zapojený do ilegálneho odboja a bojoval v Slovenskom národnom povstaní. Po absolvovaní základnej školy sa vyučil stolárskemu remeslu. Po vojne získal stredoškolské vzdelanie a zamestnal sa v Bratislave. Po niekoľkých rokoch sa vrátil domov a v Malom Záluží prežil zvyšok svojho života. Pracoval v pozemných stavbách v Nitre, na ONV zastával funkciu tajomníka v stavebnej komisii. Mal tak možnosť pomáhať svojej obci pri povojnovej výstavbe. Výrazne sa zaslúžil o budovu Jednoty v r. 1954, Kultúrneho domu v r. 1960 a Domu smútku 1976. Jeho prínos bol

v oblasti materiálnej ale podieľal sa aj na organizovaní brigád a sám sa ich zúčastňoval. Môžeme ho považovať za dušu týchto podujatí. Podobne aj v Nových Sadoch pomohol pri výstavbe Základnej školy a v r. 1960 apri prestavbe evanjelického kostola v r. 1962.

Boj o oslobodenie našej obce začal 1. apríla 1945. Protitankový zákop a delostrelecká batéria , ktorá bola umiestnená v obci Biskupová komplikovali prechod ruských jednotiek. Prípravu na prechod jednotiek začali mínometnou paľbou. Padajúce míny poškodili strechy niektorých domov. Aby sa obec vyhla paľbe, štyria muži z našej obce – Štefan Fuska, Tomáš Kováčik, Ján Líška -. Žák a Ján Varga sa

s bielou posteľnou plachtou pribitou na late popri potoku dostali až na role v Trstí, kde ich zbadala ruská hliadka. Ruské jednotky zistili, že v obci Ujlaček nie sú nepriatelia a vstúpili do dediny , a tak sa naša obec zachránila pred zničením..Obyvatelia obce pri prechode frontu boli väčšinou ukrytí v pivniciach v blízkosti domov a niektorí sa ukrývali v pivniciach vykopaných v dolnom jarku.

Pri príležitosti oslobodenia našej obce 1. apríla 1945 spomínajme a nezabúdajme na všetkých účastníkov protifašistického odboja . Česť pamiatke všetkým padlým hrdinom

Ing. Michal Zedník

Pod'akovanie

Aj Poľnohospodárske družstvo DEVIO Nové Sady po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie musí prispôbovať svoju výrobu štandardom európskeho spoločenstva . Preto musíme pristupovať k rekonštrukciám objektov živočíšnej výroby na našich hospodárskych strediskách . Takto bolo potrebné urobiť aj „Prestavbu stavby pre jalové a zapustené prasničky – Malé Zálužie“. V spolupráci s Obecným úradom Malé Zálužie, ktorý vydal stavebné povolenie a vďaka občanom Malého Zálužia, ktorí vystupovali ako vlastníci pozemkov pod stavbou sme mohli túto investíciu uskutočniť.

Preto by sme chceli touto cestou poďakovať pani Anne Plesníkovej rod. Líškovej z Malého Zálužia, pánovi Pavlovi Zmekovi z Nitry, Pani Zuzana Pavelekovej rod. Zmekovej z Trnavy a pani Vlaste Šulekovej rod. Zmekovej z Popradu, ktorý nám vyšli v ústrety a súhlasili so stavbou na svojom pozemku. Bez ich ústretového kroku by sme túto stavbu nemohlo uskutočniť. V týchto dňoch stavba prechádza kolaudačným konaním a veríme, že bude slúžiť svojmu účelu a prispeje k skvalitneniu živočíšnej výroby na našom družstve.

Ing. Alžbeta Móriová

Ako som sa stal „Ujlačanom“

Boli štyri hodiny ráno, keď ma prebudila prvá kukučka a vôbec som nemal chuť rátať pri jej pozdravoch do otvorených okien, koľko rokov sa ešte dožijem. O niečo neskôr sa k nej pridala susedov pes, potom ďalší, vzápätí nechcel zostať v hanbe ani namyslený kohút a koncert naberal obrátky. No spite potom, keď neviete, do ktorého refrénu sa započúvať..... A toto nádherné divadlo sa odohráva denne v okolí domu, na ktorom je pribitá číslica 140 na bielom podklade, resp. 45 na modrom. Ale nielen tu- určite aj v okolitých dvoroch, kam ale už nedopočujem.

Malé Zálužie je malebný názov, svoje čaro má nepochybne aj Ujlaček, zachytávajúci logicky pomerne ešte neďavnu minulosť, ale podstatné je, že osud mi doprial ho čím ďalej, tým viac spoznávať, nasávať jeho atmosféru priam po lyžičkách, pokúšať sa splývať s nespĺvateľným a piť

plnými dúškami živú vodu z prameňa Lužbetka. Keď už mám to šťastie prispieť do nášho spoločného periodika, tak si dovoľím vrátiť sa o päť rokov späť, lebo už takú dobu sa považujem za jedného z Ujlačanov. Práve vtedy som sa intenzívne naladil na pulz rytmu času, plynuceho v presných pravidlách, keď som si obúval na nohy maratónky a začal brázdiť najskôr poľné cesty, aj lesné prte, či napokon aj asfaltové ťahy. A cez maratónky som sa začal zoznamovať s týmto prekrásnym kútom. Mnohí, ktorých som zdravil, si mysleli svoje, keď ma zbadali spoteného a udychčeaného. V očiach mali nevyslovenú otázku, či som vôbec normálny a či mám doma porobené, keď tak podaromnici márnim čas. Jasné, že som nemal a ešte stále nemám doma porobené, a je otázka, či niekedy tak aj bude. No ale, nezabehajte si, hoci skoro ráno ešte za rosy, nevyplašte bažanty, srnky, nemerajte si sily s vyplašeným zajacom, ktorého som náhle vyrušil. To by bol obrovský hriech! Hotová svetokrádež- alebo priam- „svätokrádež“, ale začime do iných dimenzií?

A najobľúbenejšie bežecké trasy? Jednoznačne vedie cestička okolo rybníka popri pastuchovskom potoku smerom do Dolného Trhovišťa s obrátkou pri kostole. Alebo smer Kapince, cez kopec do Sulian a cez Šurianky a Nové Sady späť. Samozrejme, v krčmách zástavky na kofolu a bodka pri Lužbetke so životabudičom. Alebo ľahká rovinka popri Radošinke do Zbehov k futbalovému ihrisku a späť – a na záver, keď je všade blato až po uši, tak po ceste do Veľkých Ripnian a späť, so zastávkou, totálne premočený od búrkového lejaku, na omši v Biskupovej, opäť budiac verejné pohoršenie od navoňaných a „načančaných“ ovečiek natlačených v miniatúrnom kostolíku.....

Tak, toto sú teda moje dotyky s Ujlačkom. Samozrejme, tie príjemnejšie, hoci pulz sa blíži k 170 – 180, pri takom lepšom tréningu, keď podvedome cítim vôňu kysnutého koláča. Vtedy bežím domov systémom „chrt na pretekoch za mačacou návnadou“. Ďalšie čaro Ujlačku spočíva hoci aj v preletoch či náletoch suseda, pána Líšku, ponad naše komíny. Fantázia! Podvedome skláňate hlavy, aby mu nebudaj neprekážali pri hladkom pristávaní na medzinárodnom letisku so vzorne pokosenou ďatelinou. To nezažijete nikde inde na svete, túto romantiku nedokáže nahradiť ani letisko J. F. Kenneddyho v New Yorku, prípadne Narita pri Tokiu. Vychutnať sa to dá len a len tu.

Á propos- tu. Málokto vie, že Malé Zálužie, po našom Ujlaček, aby som bol presný, sa stáva aj detešovaným vysielačim pracoviskom Rádia Slovensko. Desiatky priamych prenosov sme realizovali zo záhrady v metrovej tráve, aj spod hustej pergoly viniča za výdatnej pomoci okolo prechádzajúceho kombajnu či sejačky. Aspoň to bolo autentickéjšie. V tomto štúdiu na čísle 140 sa rodili aj ďalšie materiály, či z vodáčkych, hádzanár-ských alebo iných športových podujatí. Dokonca, prvým účinkujúcim v športovom vysielaní Slovenského roz-hlasu z rodiny Bilových, bol môj dobrý kamarát „Kajo Bila“. Národu sa vyznal z možnosti športovania v Malom Záluží a na škole v Nových Sadoch.

Keď som už zakorčuľoval do mojej profesie rozhlasového redaktora a reportéra, ktorá si vari najviac žiada dobrú fyzickú kondíciu, tak aj preto tie behy v okolí a plávanie v rybníku, kde býva zvyčajne perfektná voda. Lebo bez kondičky by som sa len sotva dokázal vrátiť o jednej hodine po polnoci zo Ženevy, už o piatej ráno byť opäť na letisku s cieľom Nový Zéland, po troch týždňoch prílet ráno o štvrté a v ten istý deň, večer nasadnúť do autobusu a terigať sa do Francúzska na vodácke preteky. Sediac v polomíťvom stave v autobuse vám hlavou behajú myšlienky, že to už nevydržíte, lebo dva dni po príchode odtiaľ, letíte na tri týždne opäť za oceán, ale opačným smerom do Spojených štátov americký. Stav na umretie, ale ešte žijete a niet času dobiť batérie v Ujlačku, hoci tráva začína už oblizovať škridlice na dome. Aj takú stránku má toto povolanie....., len čo je pravda. A to som ešte nepísal o dvojmesačných túrach, keď je olympijský rok s veľkou olympiádou a paralympiádou. Moja žena so železnou trpezlivosťou a nervami by vám vedela rozprávať.....

Je koniec mája, nádherný snečný týždeň sa mi končí, s „Dodom Bilom“ sme urobili opäť kusisko roboty. Popíliť sme haldu dreva, o tri metre ďalej vznikne nová, ale skalka sa už teší spolu s mojou ženou ostrému slnku. Ešte skočiť do rybníka, dobre popolievať kvetinky, potešiť sa z ponatieraných okien a nezabudnúť zastaviť pri koľajniciach na stopke.....

Peter Buček Malé Zálužie 140

História Školy v Malom Záluží po školský rok 1925/1926

V tomto roku si pripomíname 100. výročie otvorenia školy v Malom Záluží. O dôležitosti vzdelania, dobrých škôl a dobrých učiteľov niet pochybností ani v dnešnej dobe. Úcta k vzdelaniu a túžba po vzdelaní charakterizujú našu obec už od pradávna. Svedčí o tom aj počet učiteľov pochádzajúcich z našej dediny. Takže miesto ďalších slov citujem slová profesora Jána Fusku:

„ Obec z hľadiska vzdelania bola na prvom mieste v celej Radošinskej doline. Pamätám sa osobne, že v čase ich pôsobenia (učiteľov- pána Ernesta Šášku a pani Eleny Líškovej- Trnkocovej) počet študentov z Ujlačku, ktorí navštevovali školy v Nitre, prevyšil počet študentov z celej Radošinskej doliny. ”

Toľko miesto úvodu k sérii článkov o histórii školy v obci M. Z. ako ju zachytili kronikári. Školopovinné deti z Malého Zálužia chodievali po desaťročia do evanjelickej školy v Nových Sadoch, ktorá bola založená už v roku 1615 a kde sa ako v jedinej škole v okrese vyučovalo po slovensky. Keďže vzdialenosť medzi týmito dvoma obcami je približne dva kilometre, rodičia sa báli hlavne počas jarých a jesenných povodní, poslať svoje deti pešo do Nových Sadov. Neskôr sa zvýšil aj počet školopovinných detí a z toho dôvodu sa obecná rada v našej obci rozhodla, že sa školstvo osamostatní. Vtedajší richtár Michal Košťiaľ predložil požiadavku na administratívny výbor, v ktorom poukázal na neudržateľný stav v školstve. Obecný výbor 30. júla 1897 uznal potrebu školy v obci a tá bola za richtára Štefana Líšku na jar roku 1903 už postavená. Avšak pre finančné problémy sa v nej začalo vyučovať až 1. januára 1905. Prvým učiteľom sa stal Ernest Šaško, ktorý pochádzal z Tordáša a učiteľský diplom získal v Kláštore pod Znievom. V Malom Záluží, ktoré bolo už jeho štvrtým pôsobiskom, vyučoval 34 rokov.

Od založenia školy do prevratu (po rok 1914) sa všetky predmety okrem náboženstva na našej škole vyučovali po maďarsky. Dlhotrvalú prestávku vo výučbe počas tohto obdobia neboli, iba v roku 1914 od 5. februára do 9. marca bola výučba na čas zastavená, pretože medzi deťmi sa rozšírili osýpky.

Roku 1918 sa začalo vyučovať na škole po slovensky. Avšak pre nedostatok slovenských učebníc, sa deti učili z Obrázkového šlabikára Jána Bežu, z Malého katechizmu dr. Martina Luthera a žiaci nosili staré slovenské kalendáre. V roku 1919 sa zvýšil počet žiakov, pretože do obce prišli rodiny z Krajného, Vaďoviec, Kostolného a z Bzinčekov. Avšak tento školský rok sa príčinou vyššieho nariadenia skončil už 3. mája.

15. septembra 1919 sa začal školský rok 1919/1920, ktorý sa skončil 16. júna 1920. Na začiatku školu navštevovalo 55 detí a na konci školského roku sa ich počet zvýšil na 76.

1. septembra 1920 sa zahájil nový školský rok 1920/1921. Zápis sa uskutočnil 1.-3. septembra a 4. septembra sa začalo vyučovanie s počtom žiakov 67. Tento školský rok sa skončil 28. júna 1921 so 74- mi žiakmi.

Nastávajúci školský rok 1922/1923 sa začal opäť 1. septembra a skončil 28. júna. Počet žiakov sa počas celého roka udržal na čísle 55.

Školský rok 1921/1922 sa začal výučbou 1. septembra. 18. marca 1924 sa zúčastnil na vyučovaní v malozáľušskej škole aj pán školodozorca M. Miškóci, ktorý bol v škole na úradnej návšteve. Inšpekcia sa uskutočnila počas popoludňajších hodín a žiaci, ktorí boli skúšaní, zo všetkých predmetov dosiahli výborné výsledky. Počas tohto školského roku bolo vyučovanie prerušené od 12. do 18. mája, pretože sa pán učiteľ zúčastnil zájazdu vyučujúcich v nitrianskom okrese do Čiech. Táto výprava si obzrela Prahu, školy v okrese Brandis n/L a v obciach Hlavenec, Kostelec, Brandis n/L a v St. Boleslave. Od 29. mája do 1. júna sa naša škola zúčastnila na výstave ručných prác v Nitre. 30. mája si 33 žiakov z Malého Zálužia spolu s pánom učiteľom, boli obzrieť túto výstavu a mesto. Školský rok sa ukončil 28. júna s počtom žiakov 65.

Ďalší školský rok 1924/1925 sa otvoril 1. septembra s počtom chlapcov 28 a dievčat 41. 7. marca 1925 sa aj malozáľušskej škole oslavovali sedemdesiatepiate narodeniny 1. prezidenta T. G. Masaryka. Z toho dôvodu žiaci vyzdobili triedu a venciami naaranžovali portrét samotného prezidenta. Od 6. do 8. marca bola podľa nariadenia vyvesená v škole aj česko – slovenská zástava. V deň slávnosti prišli deti do školy vo sviatočných šatách a ich program bol veľmi bohatý. Spievali rôzne piesne, hymny a recitovali rozličné básne (Náš prvý prezident, Prezidentovi, Prísaha...). Tento školský rok sa skončil 27. júna s počtom žiakov 56.

S týmto istým počtom žiakov sa začal aj nasledujúci školský rok 1925/1926. 28. októbra sa oslavoval štátny sviatok, a pretože už 27. 10. sa deti po vyučovaní rozišli a zbierali a trhali kvety, pomocou ktorých uplietli vence a vyzdobili školu. Deti sa nasledujúci deň aj so svojimi rodičmi schádzali vo sviatočnom oblečení v priestoroch školy. O 8. hodine sa začala slávnosť, ktorá mala pestrý program, pretože žiaci opäť recitovali a prednášali krásne básne a spievali piesne a hymny.

Martina Proksová

OZNAMY

Odvoz komunálneho odpadu v 2. polroku 2005:

13. 7. 2005, 10. 8. 2005, 7. 9. 2005, 5. 10. 2005, 2. 11. 2005, 30. 11. 2005 a 28. 12. 2005

Odvoz separovaného zberu v 2. polroku 2005:

28. 7. 2005, 25. 8. 2005, 22. 9. 2005, 20. 10. 2005, 17. 11. 2005, 15. 12.

Redakcia: Ing. Emil Fúška, V. Predanocycová, Zuzana Plesníková, Martina Proksová, Ondrej Proksa
Technický redaktor: Radko Sochor

DNO ZOSTÁVA DNOM, AJ KEĎ ...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A															
B															
C															
D															
E															
F															
G															
H															
I															

VODOROVNE:

A. Kopaním skyprí – Oberkommando des Heeres – epická tvorba. **B.** Nahá – doktor (skr.) – lyže (zried) – české citoslovce drnčivého zvuku - budova. **C.** Bezzákluzový kanon – orgány zraku – existujem – amencia, po česky. **D.** Amerícium – zničiť, zrucať – obraz nahej ženy. **E. TAJNIČKA.** **F.** Pero na ozdobné písmo – odstraňovala chyby – 6 v Ríme. **G.** Nadprirodzený jav – Chaplinov film – obyvatelia Írska – sídlo v Čade. **H.** International mineralogical Association – Odinov syn – Allied Control Authority – 51 v Ríme – previnenie. **I.** Časť zložených slov s významom štyri – ŠPZ Nitra – poskytnesť výchovu.

ZVISLE:

01. Pikoheny (zn.) – cudzie mužské meno. **02.** Rozhádzeme. **03.** Chromitá useň – základná organizácia – odborový zväz – astát. **04.** Aká (hovor.) – člen odborovej organizácie. **05.** čerpaním odobrala. **06.** Patriaci primárke. **07.** Enviromental Survey Satellite – mužské meno. **08.** Orgán zraku samice leva. **09.** Japonský odev – veľké množstvo ľudí. **10.** Ihravé rozprávkové bytosti v podobe krásnych žien. **11.** Ostrogótsky kráľ. **12.** Presekli – predložka. **13.** Jednotka dedičnosti – tu máš – hektár – zázrak, čudo. **14.** Majúca kockovanú vzorku. **15.** nesúmernosť, nesymetrickosť. **Pomôcky:** AMETRIA, BAJAZIT, ERMANARICH.

Správne riešenie z minuloročného decembrového čísla znie: **VESELÉ VIANOCE.**

Ondrej Proksa